

ประสบการณ์ร่างกายที่ต่อต้านความชราของผู้หญิงในสังคมไทย
 ANTI-AGING BODY EXPERIENCES OF WOMEN IN THAI SOCIETY

พัชรี เนียมศรี 5137725 SHMS/D

ปร.ด. (สังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : พิมพัลย์ บุญมงคล, Ph.D., เพ็ญจันทร์ เซอร์เรอร์, Ph.D., มัลลิกา มัดโก, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผัสสะตัวตนร่างกาย(senses of body-self)ที่มีความชราเปลี่ยนแปลงขึ้นอย่างธรรมชาติตามอายุวัยเพิ่มขึ้น, ปฏิบัติการ(Practices) การจัดการร่างกายในการต่อต้านความชราและประสบการณ์ชีวิตของผู้หญิงที่หลากหลายในการต่อต้านความชราในสังคมไทย การวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการวิจัยเข้าถึงข้อมูลแบบเชิงชาติพันธุ์วรรณนา(Ethnographic Approach) ใช้วิธีวิทยา(Methodology) การเล่าเรื่อง(Narrative approach) และญาณวิทยา(Epistemology) ตามปรัชญา รากฐานของแนวคิดสตรีนิยม ในการเข้าถึงความรู้ ความจริงผ่านประสบการณ์ชีวิตของผู้หญิง นอกจากนี้ในกระบวนการเล่าเรื่อง ยังมีการสะท้อนประสบการณ์ร่วมระหว่างผู้วิจัยในฐานะผู้หญิงกับผู้ร่วมวิจัย(Intersubjectivity)ในกระบวนการศึกษาวิจัยอีกด้วย กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ เลือก แบบเจาะจง(Purposive sampling) ในพื้นที่สนามและเทคนิคSnowball จากเครือข่ายทางสังคมของผู้วิจัย กลุ่มตัวอย่างในฐานะผู้ร่วมวิจัย(Participant) เป็นผู้หญิงที่มีคุณลักษณะตามเกณฑ์ที่กำหนด มีการคำนึงถึงหลักจริยธรรมการวิจัยในการพิทักษ์สิทธิ์ของผู้ร่วมการวิจัยตลอดกระบวนการวิจัย ผลการศึกษาพบว่า 1.ผัสสะตัวตนร่างกายของผู้หญิงซึ่งเป็น ประสบการณ์อัตตะวิสัย(Subjective)ร่างกายตัวตน มีทั้งเชิงบวกและเชิงลบ 2.ผัสสะตัวตนในฐานะความประมาท ปมค้อยและความวิตกกังวล การเปลี่ยนแปลงของเลือดและระบบเลือดลม การลดลงของเส้นเอ็นและความตึงตัวของเส้นเอ็น และร่างกายอ่อนแอ 3.ปฏิบัติการจัดการร่างกายที่ผู้หญิงเน้นให้ความสำคัญกับวิธีการจัดการร่างกายต่อต้านความชราที่ทำได้เป็นประจำ แบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ 1) กลุ่มผู้หญิงที่เน้นเลือกการดูแลตนเองปฏิบัติตน ด้วยการออกกำลังกาย2)กลุ่มที่เลือกบริโภคสินค้าตามวัฒนธรรมประชานิยมมากกว่าการปฏิบัติตน(การกินอาหารเสริม)3.กลุ่มที่ใช้เน้นวิธีการต่อต้านความชราแบบผสมผสาน(Multiple methods) ใช้เทคโนโลยีการแพทย์และบริโภคสินค้าและบริการตามวัฒนธรรมประชานิยม(Popular culture)4.กลุ่มที่เน้นเลือกใช้บริการการดูแลรักษาโดยแพทย์แบบไม่ผ่าตัด(Non-Plastic Surgery Medicine) ผู้หญิงในฐานะผู้กระทำการ(agency) มีการเลือกตัดสินใจหาวิธีการจัดการร่างกายที่เหมาะสมกับบริบทชีวิตของตนเองเพื่อการได้เด้า เลื่อนชั้นสถานภาพตัวตนในสังคมที่ดีขึ้น ผู้หญิงชนชั้นกลางที่มีฐานะเศรษฐกิจสังคมสูงกว่ามีกำลังซื้อให้ความสำคัญการจัดการสภาพลักษณะปรากฏภายนอกโดยผูกโยงความอ่อนเยาว์เป็นเรื่องของสุขภาพและความงาม มักพึ่งพาการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ที่เห็นว่า สามารถให้ผลลัพธ์ชัดเจนและความปลอดภัยมากกว่ารวมทั้งการละลายหรือไม่สามารถปฏิบัติการดูแลตนเองร่างกายตนเองได้ ส่วนผู้หญิงที่เน้นการดูแลตนเองหรือการเลือกซื้อสินค้า(กินอาหารเสริม)ได้ให้ความสำคัญการจัดการร่างกายภายในเพื่อสุขภาพมากกว่าสภาพลักษณะปรากฏภายนอก ผู้หญิงชนชั้นกลางระดับล่าง มักจัดการร่างกายโดยไม่ต้องมีการมีภาระค่าใช้จ่ายสูงรวมทั้งหาทางแก้ไขและการป้องกันภาวะทางสุขภาพในอนาคต ปฏิบัติการการจัดการร่างกายที่ต่อต้านความชราของผู้หญิงเหล่านี้เปิดเผยให้เห็นการมีวินัยควบคุมร่างกายตนเอง(bio-power) โดยปราศจากการบังคับจากอำนาจรัฐ โดยตรงแต่เป็นโครงการอำนาจชุดความรู้และปฏิบัติการทั้งชีวการแพทย์และสื่อโฆษณาของผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการ 3. ประสบการณ์ชีวิตผู้หญิงผ่านเรื่องเล่าของผู้หญิงที่มีบริบทชีวิตหลากหลาย สะท้อนปฏิบัติการการจัดการร่างกายที่ต่อต้านความชราเพื่อการลงทุนร่างกาย เป็นทุนอื่นๆเช่นทุนวัฒนธรรม ทุนทางสังคมและทุนทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ การลงทุนร่างกายในฐานะการเปลี่ยนผ่านตัวตน การสะสมทุนและแลกเปลี่ยนทุนทางร่างกายรวมทั้งประสบการณ์ชีวิตที่ผู้หญิงในฐานะผู้กระทำการ(Agency) ที่มีการต่อรอง(Negotiation) การใช้เทคโนโลยีการแพทย์รักษาสภาพลักษณะภายนอก ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อให้ผู้หญิงมีคุณภาพชีวิตที่ดี